

ОСНОВИ ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ І АУДИТУ ЕКОЛОГІЧНИХ ВИТРАТ ПІДПРИЄМСТВ

Дрюк Т.М., здобувач вищої освіти

*Науковий керівник: Маліков В.В., д-р наук з держ. упр., професор
Харківський національний автомобільно-дорожній університет*

Поняття екологічних витрат, екологічних втрат та екологічних збитків ретельно досліджено В. Лень, О. Колівешко. На їхню думку, під екологічними витратами слід розуміти сукупність витрат за користування надрами та іншими природними ресурсами, плату за видобування корисних копалин, екологічний податок та витрати на природоохоронні заходи [1, с. 15, 16]. Щодо інтегрування обліку екологічної діяльності в систему традиційного бухгалтерського обліку, то грошове оцінювання впливів на довкілля в результаті господарської діяльності людини в наш час є доволі недосконалим, тому такі впливи слід відображати через чинну систему обліку екологічних витрат, екологічних втрат та збитків.

Пропозиція Л.В. Гнилицької щодо запровадження до системи бухгалтерського обліку субрахунків 913 та 237, є достатньо аргументованою, і бухгалтери-практики можуть такі субрахунки без проблем використовувати з метою відображення екологічних витрат своїх підприємств [2, с. 16].

Складовими організації бухгалтерського обліку екологічних витрат є:

– у частині техніки ведення бухгалтерського обліку: робочий план рахунків з виділенням аналітичних рахунків; первинні документи, облікові реєстри, порядок документообігу; програмне забезпечення обліку; терміни надання та користувачі внутрішньої звітності;

– у частині методичного забезпечення бухгалтерського обліку: порядок визнання, оцінки, включення до собівартості екологічних витрат; порядок розподілу загальнови-

робничих екологічних витрат.

У цілому система екологоорієнтованого бухгалтерського обліку в підприємстві, на думку С.А. Хмельова, А.Є. Суглобова, має містити три основні складові: облік екологічних зобов'язань екологоорієнтована звітність та екологічний аудит [3, с. 100].

Аналіз екологічної діяльності – це один із спеціалізованих видів економічного аналізу, який спрямований на деталізоване дослідження природоохоронних аспектів діяльності юридичних і фізичних осіб за допомогою системи відповідних прийомів та способів аналізу. На думку В.М. Борноса, І.В. Мамчук, основні показники еколого-економічного аналізу мають такі складові: екологічну експертизу; екологічну діагностику; екологічний ситуаційний аналіз; екологічний маркетинг; екологічний аудит.

Екологічний аудит – це незалежна система оцінювання ефективності функціонування екологічного об'єкта аудиту, що передбачає збирання й оцінювання доказів з метою з'ясування відповідності певних сегментів екологічного управління та інформації нормативно-правовим вимогам і критеріям екологічного захисту. Український екологічний аудит має бути добровільним або обов'язковим. В.М. Небильцова та Н.В. Остапенко виділяють різні типи або напрямки екологічного аудиту: експрес-аудит підприємств, що підлягають ліквідації; екологічний аудит території та місцевості; технічний аудит (вирішення проблеми відходів); енергетичний аудит; інвестиційний екологічний аудит; аудит управлінського природоохоронного самоконтролю.

В умовах розвитку економічних моделей ринкові аспекти натепер витісняють екологічні питання господарської діяльності, саме тому формування і розвиток ефективних систем екологічного менеджменту та екологічного аудиту вкрай необхідне, а створення останніх неможливе без формування належної інформаційної бази. Її основу на рі-

вні підприємства створює система бухгалтерського обліку, головна ціль якої в умовах ринкової економіки у відповідності до Закону «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» полягає в забезпеченні прийняття рішення зовнішніми та внутрішніми користувачами. Приклад здійснення ефективної екологічної політики Європейського Союзу, який за останні десятиріччя досяг значних успіхів є регулювання та координація природоохоронної діяльності держав-членів, розвитку нормативно-правової бази та розроблення нових підходів до захисту довкілля, що має бути зразком для країн, які досягли в цій сфері значно менших успіхів, зокрема і для України.

Перелік посилань:

1. Лень В. Колівешко О. Екологічні збитки, витрати та втрати: поняття, зміст. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2014. № 2. С. 11–18.
2. Гнилицька Л. Напрями удосконалення обліку, аналізу та аудиту витрат природоохоронної діяльності. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2002. № 7. С. 13-17.
3. Хмелев С. А., Суглобов А. Е. Методические аспекты эколого-ориентированного учета и аудита в целях обеспечения экономической безопасности предприятий промышленности URL: http://edu.tltsu.ru/sites/sites_content/site1238/html/media67250/20Hmelev.pdf.

НОВОВВЕДЕННЯ В ОБЛІКУ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ

*Івакін В.О., здобувач вищої освіти
Хорошилова І.О., канд. екон. наук, доцент
Харківський національний автомобільно-дорожній університет*

В умовах сьогодення в період глобальних змін у різних сферах діяльності суспільства питання дебіторської заборгованості є досить актуальним, адже фінансовий стан підприємства значною мірою залежить саме від наявності та ефективного управління цим видом заборгованості.